

Türkiye’deki Uluslararası Müzik Festivalleri: 2012-2022 Programlarında Klarinet Performanslarına Yönelik Bir İnceleme

International Music Festivals in Turkey: A Review of Clarinet Performances in 2012-2022
Programs

Tolga Yüksel

Öğr. Gör. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Ankara Devlet Konservatuvarı, Müzik Bölümü, Ankara, Türkiye

ÖZET

Bu araştırmada Türkiye’de gerçekleştirilen ve Avrupa Festivaller Birliği (EFA) üyesi olan Uluslararası müzik festivallerinin 2012-2022 programlarında yer alan klarinet performanslarının çeşitli boyutlarda incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla İstanbul Müzik festivali, Uluslararası Ankara Müzik Festivali, Uluslararası İzmir Festivali ve Mersin Uluslararası Müzik Festivali ile ilgili festival programlarına ulaşılmış ve incelemek üzere betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Festival programlarında yer alan 581 müzik performansı doküman incelemesi yapılarak incelenmiştir. Elde edilen verilerin analizinde betimleyici istatistiksel bir analiz olarak frekans ve yüzde dağılımlarından yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda; 581 müzik performansının en çok (f:277) İstanbul Müzik Festivali’nde gerçekleştiği anlaşılmıştır. Bu festivali sırasıyla Uluslararası Ankara Müzik Festivali (f:114), Mersin Uluslararası Müzik Festivali (f:108) ve Uluslararası İzmir Festivali (f:82) izlemektedir. Festival programlarında klarinetin yer aldığı müzik performansları incelendiğinde; toplam 581 performansın 27’sinde klarinetin yer aldığı, 554 tanesinin ise farklı çalgılar ile gerçekleştirilen performanslar olduğu belirlenmiştir. Klarinet sanatçılarının festivallere son yıllarda daha çok katılım gösterdiği saptanmıştır. Festival programlarında klarinetin yer aldığı performansların en çok Klasik Batı Müziği türünde, performans türü olarak ise en çok Oda Müziği türünde gerçekleştirildiği saptanmıştır. Son olarak, incelenen yıllarda performans sergileyen toplam 34 klarinet sanatçısının 17’sinin yerli 17’sinin yabancı olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Festival, Müzik, Klarinet

ABSTRACT

In this research, it is aimed to examine the clarinet performances in the 2012-2022 programs of the International music festivals held in Turkey and which are members of the European Festivals Association (EFA) in various dimensions. For this purpose, festival programs related to Istanbul Music Festival, International Ankara Music Festival, International İzmir Festival and Mersin International Music Festival were reached and a descriptive survey model was used to examine. 581 music performances in the festival programs were examined by documents analysis and frequency and percentage distributions were used as a descriptive statistical analysis in the analysis of the data obtained. As a result of the research; It was understood that the most (f:277) of 581 music performances took place in Istanbul Music Festival. This festival is followed by the International Ankara Music Festival (f:114), Mersin International Music Festival (f:108) and the International İzmir Festival (f:82). While the clarinet performances are examined in the festival programs; 27 clarinet performances and 554 different instrument performances were determined and clarinet artists have participated in the festivals more in recent years. It has been determined that the performances in which the clarinet takes place in the festival programs are mostly performed in Classical Western Music and in the type of performance Chamber Music. Finally, a total of 34 clarinetists were identified that 17 of them were domestic and 17 were foreigners.

Keywords: Festival, Music, Clarinet

1.GİRİŞ

Festival, hemen hemen tüm kültürlerde karşılaşılan sosyal bir olgudur (Falassi, 1987). Sadler’e (1969, s. 1) göre festival; periyodik bir eğlence sezonu bir şölen ve kutlama zamanı olarak tanımlanmaktadır. Müzik festivalleri ise çok çeşitli grupların ve müzik sanatçılarının çeşitli sahnelerde, geniş bir kitleye, günler boyunca gösteriler yaptığı etkinliklerdir (Gibson ve Connell, 2003). Müziğin, toplumun her kesiminin yaşamında belirli fonksiyonlara sahip olduğu bilinmektedir (Tepeli ve Yüksel, 2020, s. 59). Müzik, her bireyi bir şekilde kendine çekmektedir ve müziğin etrafında toplanan insan sayısı, başlangıçtan bu yana her yıl artmaktadır (Pavilyon ve Zabrovskaya, 2010, s. 1). Farklı insanların Klasik Batı, Caz, Rock, Geleneksel, Hip Hop, R&B, Folk, Pop vb. gibi farklı müzik türlerine duydukları ilgi ile birlikte müzik festivalleri sayıları giderek artan etkinlikler haline gelmiştir. Frey (2014, s. 29) günümüzde çoğu şehir veya bölgenin bir tür müzik festivaline sahip olduğunu ve bu tür festivallerde bir yenilik olmamasına rağmen, sayılarındaki büyük artışın şaşırtıcı olduğunu belirtmiştir. Ayrıca müzik festivallerinin geçmişinin, Fransız ozanların lonca şenliklerinde yer aldığı 11. yüzyıla kadar uzandığını, en eski çağdaş müzik festivali’nin ise Gloucester, Hereford ve Worcester’daki 1724 yılına dayanan Three Choirs Festivali olduğunu ve bu festivali Westminster Abbey’deki Handel Festivalleri’nin (1784-87 ve 1791) takip ettiğini aktarmıştır. 19. yüzyılın başlarından itibaren, büyüyen orta sınıflar yeni yüksek kültür ve iyi eğitim kavramlarını geliştirirken, büyük bestecilere olan ilgi artmış ve Avrupa çapında belirli bestecilerin eserlerine adanmış bir müzik festivalleri dönemi gelişmeye başlamıştır (Garcia, 2014). Benzer nitelikteki festivaller günümüzde de sürdürülmektedir. Botelho-Nevers ve Gautret’e (2013, s. 1) göre Dünya çapında toplam 858 müzik festivali kaydedilmiştir. Bunlar arasında müzik türleri bakımından kapsayıcı bir yaklaşıma sahip olan müzik festivalleri sayısı oldukça fazladır. Bu festivaller,

yüksek sanatsal standartlarda senfonik müzik, oda müziği, halk müziği, caz ve benzeri çok çeşitli müzik türleri sunan, program açısından iddialı ve büyük organizasyonlar olarak karşımıza çıkmaktadır (Aldskogius, 1993, s. 60).

Bu anlamda ülkemizde yer alan en köklü müzik festivali; Dr. Nejat Eczacıbaşı öncülüğünde kurulan *İstanbul Kültür Sanat Vakfı* (İKSV) tarafından düzenlenen ve ilki 1973 yazında *İstanbul Festivali* adıyla gerçekleştirilen *İstanbul Müzik Festivali*'dir. "Başlangıç yıllarında pek çok sanat alanını kapsayan festival, 1994 yılında *Uluslararası İstanbul Müzik Festivali* adını almış ve sadece müzik alanında faaliyet göstermeye başlamıştır" (Şenürkmez, 2006, s. 2011). "1973'ten bu yana yereli ve küreseli, geçmiş ve bugünü aynı potada eriten müşterek bir platform oluşturan İstanbul Festivalleri ve Bienalleri, ırk, etnik köken, din veya inanç ayrımı gözetmeksizin tüm toplumlar ve kültürler arasındaki diyalogu güçlendirme hedefiyle kültürel çeşitlilik ve ifade özgürlüğü gibi değerleri pekiştirmek için çaba sarf ediyor" (İKSV, t.y.) Festival, düzenlendiği ilk günden bugüne kadar kesintisiz devam etmiş ve 2022 yılında 50'ncisi gerçekleştirilmiştir. İstanbul Müzik Festivali'nin ardından ilerleyen yıllarda Ankara'da da bir festival gerçekleştirmek üzere Kültür Bakanlığı girişimlere başlamıştır. Günümüzde Sevda-Cenap And Müzik Vakfı'nın bünyesinde gerçekleştirilen *Uluslararası Ankara Müzik Festivali*'nin birincisi 1985 yılında düzenlenmiştir. "Bugünkü adı ile Uluslararası Ankara Müzik Festivali'nin ilki, müzik etkinlikleri ile sınırlı kalmış, fakat ileriki yıllar için Festival'e hem uluslararası bir nitelik kazandırmak hem de sanatın tüm dallarını kapsayacak bir şekilde devamını sağlamak amaçlanmıştır" (Ünal, 2012, s. 7). "Türkiye'nin ilk çok sesli müzik hareketinin başladığı, ilk müzik kurum ve okullarının kurulduğu kültür başkenti Ankara'nın müzikal kapasitesinin yansıtılması ve Ankaralı sanatçıların programda her yıl yer alması" (Sabancı Vakfı, t.y.) festivalin gelenekleri arasında gösterilmektedir. Festival 2019 yılına kadar kesintisiz devam etmiş ve 36'ncısı aynı yıl gerçekleştirilmiştir. Ancak 2020 ve 2021 yılında Pandemi nedeni ile gerçekleştirilememiştir. Festival'in 4-30 Nisan 2022 tarihinde yapılması planlanan 37'ncisinin ise Kasım 2022 tarihine ertelendiği bilinmektedir. 1985 yılında Ankara'da bir festival düzenlenirken, daha önce *İstanbul Kültür Sanat Vakfı*'ni kuran Eczacıbaşı ailesi bu kez İzmir'de *İzmir Kültür Sanat ve Eğitim Vakfı*'nin (İKSEV) kurulmasına öncülük etmiştir. Vakıf, ilki 1987 yılında olmak üzere *1. İzmir Uluslararası Kültür ve Sanat Festivali* adıyla gerçekleştirilen *Uluslararası İzmir Festivali*'ni ülkemiz sanat hayatına kazandırmıştır. Işıklı'ya (2021, s. 58) göre Uluslararası İzmir Festivali, her yıl farklı mekanlarda, benzer sosyal sınıflara mensup bireyleri bir araya getiren ve izleyicilerine zevkle takip ettikleri Klasik Batı Müziği, Dünya Müziği ve Çağdaş Dans performanslarını sunan önemli bir etkinliktir. Festival, Pandemi nedeni ile 2020 yılında iptal edilmesi haricinde düzenlenmeye başladığı tarihten bugüne kadar devam etmiş ve 2022 yılında 35'ncisi gerçekleştirilmiştir. Ülkemizde gerçekleşen bir diğer müzik festivali ise *Mersin Uluslararası Müzik Festivali*'dir. İlki, 2002 yılında Mersin Devlet Opera Balesi'nin 10. Kuruluş yılı etkinlikleri kapsamında başta Kültür ve Turizm Bakanlığı, Valilik, Büyükşehir Belediyesi, ilçe belediyeleri, Mersin Üniversitesi olmak üzere çeşitli Meslek Odaları, dernekler ve firmaların desteği ile gerçekleştirilmiştir. Günümüzde *Sanat Etkinlikleri Derneği* tarafından sürdürülen festivalin amacının kent, bölgenin, ülkenin ve tüm insanlığın evrensel müzikle buluşturulması olduğu belirtilmektedir (Mersin Uluslararası Müzik Festivali, t.y.). Festival'in Pandemi nedeni ile 2020 yılında gerçekleştirilemediği bilinmektedir. 2020 yılı hariç düzenlenmeye başladığı tarihten bugüne kadar devam eden festivalin 20'ncisi 2022 yılında gerçekleştirilmiştir.

Bahsi geçen festivallerin ülkemizin sanat ve müzik hayatına önemli katkılarda bulunduğu düşünülmektedir. Bu katkılardan biri de izleyicilerin festival programlarındaki müzik türlerine bağlı olarak ortaya çıkan zengin enstrüman çeşitliliği ile buluşması olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu noktada araştırmaya konu olan *klarinet* çeşitli müzik ve performans türlerindeki kullanımı ile dikkat çekmektedir. "klarinet, her geçen yüzyılda kullanım alanını geliştirmiş ve çok sevilen bir çalgı haline gelmiştir" (Keskin, 2017, s. 825). Bunun yanı sıra "klarinet, geniş bir aileye sahip olması sebebiyle çok farklı müzik türlerinde bestelenmiş eserleri kapsayan renkli bir repertuvara sahiptir" (Kınıklı, 2022, s. 3). Ülkemizde gerçekleştirilen müzik festivallerini inceleyen çalışmalara yönelik literatür tarandığında; Şenürkmez (2006) klasik müzik etkinliklerine, üretim ve tüketim ilişkilerine geniş bir perspektifte bakarak, bu alanda çeşitli öneriler getirmeyi amaçladığı çalışmada, İstanbul Müzik Festivali'ni inceleyerek, çalışmanın alanıyla ilgili örnek bir model incelemesi yapmaya çalıştığından bahsetmektedir. İlgili literatüre ait bir başka çalışmada Ünal (2012) Sevda-Cenap And Müzik Vakfı'nın düzenlediği Uluslararası Ankara Müzik Festivali programlarında Çağdaş Türk Bestecilerin ve yorumcuların yer alma sıklığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bir diğer çalışmada Işıklı (2021) Uluslararası İzmir Festivali kapsamında kentsel belleği incelediği etnografik araştırmasında, yerel kimliğin temsili için bir araç haline gelen tarihi alanların 'kültürel miras' olarak yeniden değerlendirilmesini ve geçmişe olan özlem ile çelişen kopukluğun nedenlerini incelemeyi amaçladığından bahsetmektedir. Es Yılmaz (2015) ise katılımcı motivasyonlarının belirlenmesini amaçladığı çalışmada, Mersin Uluslararası Müzik Festivali 2013 katılımcılarının, demografik özelliklerini ve katılım motivasyonlarını incelemiştir. Bu çalışmada ise festival programlarında yer alan performans çeşitliliğinin çalgıların tanıtımına olumlu katkıda bulunduğu varsayımından yola çıkarak, festival programlarında yer alan klarinet performanslarının bazı boyutlarda incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıda belirlenen araştırma sorularına cevap aranmıştır.

Programlarda yer alan müzik performanslarının festivallere ve yıllara göre dağılımı nedir?

Festival programlarında klarinetin yer alma sıklığı nedir?

Klarinetin yer aldığı performansların müzik türlerine göre dağılımı nedir?

Klarinetin yer aldığı performansların performans türüne göre dağılımı nedir?

Performanslarda yer alan klarinet sanatçılarının yerli ve yabancı olma durumu nedir?

2. YÖNTEM

Araştırma, 2012-2022 yılları arasında ülkemizde düzenlenen uluslararası müzik festivallerinde klarinetin yerini incelemeye dayalı olduğundan bu çalışmada, araştırmanın amacına ilişkin durumu kapsamlı bir şekilde incelemek üzere, betimsel tarama modeli tercih edilmiştir. Karasar (2014, s. 77) tarama modellerini: geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımları olarak tanımlamaktadır. Bu kapsamda 2012-2022 yılları arasında ülkemizde gerçekleşmiş ve Avrupa Festivaller Birliği (EFA) üyesi olan Uluslararası Ankara Müzik Festivali, İstanbul Müzik Festivali, Uluslararası İzmir Festivali ve Mersin Uluslararası Müzik Festivali'ne ait tüm festival programlarına ulaşılmıştır. EFA üyesi bir diğer festival olan Bodrum Müzik Festivali ise ilgili programlara ulaşılamaması nedeni ile örnekleme dahil edilememiştir. Programlarda yer alan bale, dans, tiyatro, opera vb. sahne sanatları performansları örnekleme dışı bırakılmış, klarinet performansları incelenirken ise senfoni orkestralarına ait orkestra üyelerini gösteren ayrıntılı konser programlarına ulaşılamaması nedeni ile tutti klarinet performansları örnekleme dahil edilememiştir. Belirtilen yıllara ait 581 müzik performansı doküman incelemesi yoluyla incelenmiştir. Yıldırım ve Şimşek'e (2021, s. 189) göre doküman incelemesi: araştırılması hedeflenen olgu ya da olgular hakkındaki yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır. Elde edilen veriler betimleyici istatistiksel bir analiz olarak frekans ve yüzde dağılımları ile analiz edilmiştir. Çözümlenen veriler araştırma soruları kapsamında tablo ve şekiller ile gösterilerek açıklanmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Festival programlarında yer alan müzik performansları

Programlarda yer alan müzik performanslarının festivallere ve yıllara göre dağılımı Tablo 1.'de gösterilmektedir.

Tablo 1. Programlarda yer alan müzik performanslarının festivallere ve yıllara göre dağılımı

Yıllar	Uluslararası Ankara Müzik Festivali		İstanbul Müzik Festivali		Uluslararası İzmir Festivali		Mersin Uluslararası Müzik Festivali		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
2012	21	31,82	23	34,85	12	18,18	10	15,15	66	100
2013	22	34,92	25	39,68	7	11,11	9	14,29	63	100
2014	17	29,31	26	44,83	8	13,79	7	12,07	58	100
2015	18	26,46	27	39,71	9	13,24	14	20,59	68	100
2016	8	13,79	30	51,72	9	15,52	11	18,97	58	100
2017	10	16,67	30	50	8	13,33	12	20	60	100
2018	10	17,86	26	46,43	9	16,07	11	19,64	56	100
2019	8	14,55	24	43,64	9	16,36	14	25,45	55	100
2020	-	-	20	100	-	-	-	-	20	100
2021	-	-	20	60,61	5	15,15	8	24,24	33	100
2022	-	-	26	59,09	6	13,64	12	27,27	44	100
Toplam	114	19,62	277	47,68	82	14,11	108	18,59	581	100

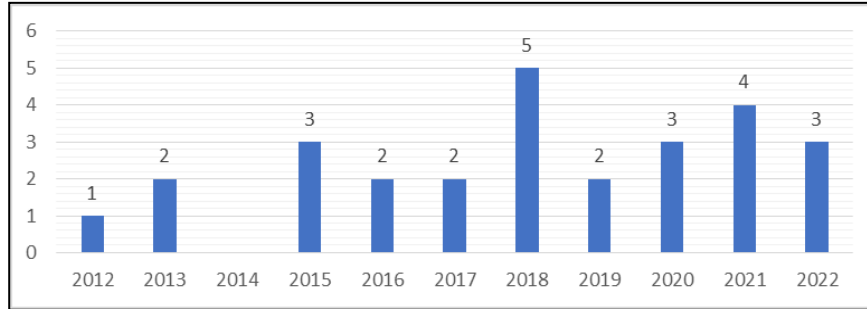
Tablo 1'e göre 2012-2022 yılları arasında ülkemizde gerçekleşen müzik festivallerinde toplam 581 müzik performansı gerçekleştirilmiştir. Bu müzik performanslarının festivallere göre dağılımına bakıldığında sırasıyla %47,48'inin (f:277) İstanbul Müzik Festivali'nde, %19,62'sinin (f:114) Uluslararası Ankara Müzik Festivali'nde, %18,59'unun (f:108) Mersin Uluslararası Müzik Festivali'nde ve %14,11'inin (f:82) Uluslararası İzmir Festivali'nde gerçekleştirildiği görülmektedir. İstanbul müzik Festivali toplam performans sayısının neredeyse yarısı ile en çok performansın sergilendiği festival olarak dikkat çekmektedir. Ayrıca müzik performanslarının yıllara göre dağılımına bakıldığında İstanbul Müzik Festivali'nin 2012'de %34,85 (f:23), 2013'de %39,68 (f:25), 2014'de %44,83 (f:26), 2015'de %39,71 (f:27), 2016'da %51,72 (f:30), 2017'de %50 (f:30), 2018'de %43,43 (f:26), 2019'da %43,64 (f:24), 2020'de %100 (f:20), 2021'de %60,61 (f:20), 2022'de %59,09 ile her yıl en çok performansa ev sahipliği yapan festival olduğu görülmektedir. En çok performansın (f:66) 2012 yılında, en az performansın (f:20) ise 2020 yılında gerçekleştiği anlaşılmaktadır. 2019 yılına kadar kesintisiz devam eden festival etkinliklerinin İstanbul Müzik Festivali dışında Pandemi nedeni ile iptal edilmesi 2020 yılına ait verinin sebebi olarak açıklanabilir. Yine aynı sebeple 2021 ve 2022 yılı için Uluslararası Ankara Müzik Festivali'ne ait herhangi bir veriye rastlanmamaktadır. Bu nedenle bu yıllara ait toplam performans sayısının (f:33, f:44) ortalamasının altında kaldığı anlaşılmaktadır.

3.2. Festival programlarında klarinetin yer alma sıklığı

Tablo 2. Festival programlarında klarinetin yer alma sıklığı

Performanslar	f	%
Diğer Çalgıların Yer Aldığı Performanslar	554	95,35
Klarinetin Yer Aldığı Performanslar	27	4,65
Toplam	581	100

Festival programları klarinetin yer aldığı müzik performansları açısından incelendiğinde toplam 581 performansın 27'sinde (%4,65) klarinetin yer aldığı, 554 tanesinin (%95,35) ise farklı çalgılar ile gerçekleştirilen performanslar olduğu anlaşılmıştır. Klarinetin festival programlarında görüldüğü performansların yıllara göre frekans dağılımı ise Şekil 1'de gösterilmektedir.

Şekil 1. Festival programlarında yer alan klarinet performanslarının yıllara göre durumu

Buna göre; klarinetin yer aldığı performanslar sırasıyla en fazla 2018 (f:5), 2021 (f:4) yıllarında izleyici ile buluşmuştur. Buna ek olarak 2020, 2022 ve 2015 yıllarında üç performansta, 2019, 2017, 2016 ve 2013 yıllarında 2'şer performansta, 2012' de ise yalnızca 1 performansta klarinetin yer aldığı belirlenmiştir. Bulgulara göre klarinet sanatçılarının farklı performanslarla festivallere son yıllarda daha çok katılım gösterdiği söylenebilir.

3.3. Klarinetin yer aldığı performansların müzik türlerine göre dağılımı

Tablo 3. Klarinetin yer aldığı performansların müzik türü

Müzik Türü	f	%
Klasik Batı Müziği	13	48,15
Türk Müziği	3	11,11
Çağdaş Müzik	3	11,11
Klezmer	3	11,11
Caz	2	7,41
Balkan Müziği	2	7,41
Flamenko	1	3,70
Toplam	27	100

Diğer bir araştırma sorusunda ise klarinet ile gerçekleştirilen performansların hangi müzik türlerinde gerçekleştirildiği incelenmiştir. Bulgulara göre festival programlarında klarinetin yer aldığı performanslar en çok Klasik Batı Müziği (f:13) %48,15 türünde gerçekleştirilmiştir. Klarinetin yer aldığı diğer performansların ise Türk Müziği (f:3) %11,11, Çağdaş Müzik (f:3) %11,11, Klezmer (f:3) %11,11, Caz (f:2) %7,41, Balkan Müziği (f:2) %7,41 ve Flamenko (f:1) %3,70 türlerinde olduğu anlaşılmıştır.

3.4. Klarinetin yer aldığı performansların performans türüne göre dağılımı

Tablo 4. Klarinetin yer aldığı performansların performans türü

Performans Türü	f	%
Oda Müziği Grubu Üyesi	13	48,16
Topluluk (Ensemble) Üyesi	9	33,33
Topluluk (Ensemble) Eşliğinde Solist	3	11,11
Resital	1	3,70
Senfonik Orkestra Eşliğinde Solist	1	3,70
Toplam	27	100

Festival programlarında klarinetin yer aldığı performansların, performans türü incelendiğinde ise 5 farklı kategoriye ulaşılmıştır. Tablo 4 'te görüldüğü şekilde klarinet en fazla %48,16 (f:13) Oda Müziği performansları içerisinde yer almıştır. Klarinetin yer aldığı performansların diğer türleri ise %33,33 (f:9) Topluluk Üyesi, %11,11 (f:3) Topluluk Eşliğinde Solist, %3,7 (f:1) Resital ve Senfonik Orkestra Eşliğinde Solist olarak belirlenmiştir.

3.5. Performanslarda yer alan klarinet sanatçılarının yerli ve yabancı olma durumu

Tablo 5. Performanslarda yer alan klarinet sanatçılarının yerli ve yabancı olma durumları

Klarinet Sanatçısı	f	%
Yerli Sanatçı	17	50
Yabancı Sanatçı	17	50
Toplam	34	100

Araştırmada son olarak festival programlarına göre klarinet performanslarını gerçekleştiren sanatçıların yerli veya yabancı olma durumu incelenmiştir. Buna göre incelenen yıllarda performans sergileyen klarinet sanatçıların %50'si (f:17) yerli %50'si (f:17) ise yabancıdır. Bulgulara göre festivallerde yerli ve yabancı sanatçıların eşit bir şekilde festivallerde performans sergilediği söylenebilir.

4. SONUÇ

Araştırmada ilgili festivallerin programları incelenmiş; tüm festivallerdeki müzik performanslarının festivallere ve yıllara göre dağılımı, müzik performanslarında klarinetin kullanılma durumu ve sıklığı, klarinetin yer aldığı performansların müzik türleri, klarinetin yer aldığı performansların performans türleri, performansları gerçekleştiren klarinet sanatçıların yerli ve yabancı olma durumu, doküman incelemesi yoluyla çözümlenmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre; 2012-2022 yılları arasında ülkemizde gerçekleşen müzik festivallerinde toplam 581 müzik performansı gerçekleştirilmiştir. Bu müzik performanslarının festivallere göre dağılımı incelenmiş ve festivaller arasında en çok müzik performansının (f:277) İstanbul Müzik Festivali'nde gerçekleştiği anlaşılmıştır. Bu sayıyı Uluslararası Ankara Müzik Festivali (f:114), Mersin Uluslararası Müzik Festivali (f:108) ve Uluslararası İzmir Festivali (f:82) izlemiştir. En çok performansın (f:66) 2012 yılında, en az performansın (f:20) ise 2020 yılında gerçekleştiği anlaşılmıştır. 2019 yılına kadar kesintisiz devam eden festival etkinliklerinin İstanbul Müzik Festivali dışında Pandemi sebebi ile iptal edilmesi 2020 yılına ait verinin sebebi olarak açıklanabilir. Yine aynı sebeple 2021 ve 2022 yılı için Uluslararası Ankara Müzik Festivali'ne ait herhangi bir veriye rastlanmamıştır. Bu nedenle bu yıllara ait toplam performans sayısının (f:33, f:44) ortalamasının altında kaldığı anlaşılmıştır. Müzik performansları açısından İstanbul'da gerçekleştirilen müzik performanslarının, sayıca diğer festivallerden yüksek olması, İstanbul'un uluslararası niteliği sağlamada sahip olduğu konum, erişim imkânları ve kültür-turizm bakımından en çok bilinen şehirler arasında yer almasından ileri geliyor olabilir. Alvarez ve Yarcın (2010, s. 266) kültürel ve ekonomik açıdan son yıllarda yaşanan gelişmelerle, İstanbul'un bir dünya kentine dönüştüğünden ve çok kültürlülüğü, tarihi ve coğrafi konumunun İstanbul'a önemli avantajlar sağladığından bahsetmektedir. Bu nedenle araştırmada belirlenen sonuç beklendik bir sonuç olarak değerlendirilmiştir.

Festival programlarında klarinetin yer aldığı müzik performansları incelendiğinde toplam 581 performansın 27'sinde klarinetin yer aldığı, 554 tanesinin ise farklı çalgılar ile gerçekleştirilen performanslar olduğu belirlenmiştir. Klarinetin yer aldığı performanslar en fazla 2018 (f:5) ve 2021 (f:4) yıllarında izleyici ile buluşmuştur. Buna ek olarak 2020, 2022 ve 2015 yıllarında üç performansta, 2019, 2017, 2016 ve 2013 yıllarında 2'şer performansta, 2012' de ise yalnızca 1 performansta klarinetin yer aldığı belirlenmiştir. Klarinet sanatçıların festivallere son yıllarda daha çok katılım gösterdiği saptanmıştır.

Festival programlarında klarinetin yer aldığı performanslar en çok Klasik Batı Müziği (f:13) türünde gerçekleştirilmiştir. Özellikle klasik esintiler taşıyan klarinet müziğinin hem geçmişten hem de çağdaş müzik tarzlarından müzikal öğeler barındırması bakımından oldukça ilgi çekici olması (Chin, 2014, s. 1) bu sonucu açıklayan sebepler arasında yer alabilir. Klarinetin yer aldığı diğer performansların ise Türk Müziği (f:3) Çağdaş Müzik (f:3) Klezmer (f:3) Caz (f:2) Balkan Müziği (f:2) ve Flamenko (f:1) türlerinde olduğu anlaşılmıştır. Klarinetin Türk Müziği'ndeki yaygın kullanımının yanı sıra Blues, Caz, Klezmer, Rock gibi pek çok alternatif müzik icrasında da yer alabilen bir çalgı olması (Çağrı, 2006, s. 33). festival programlarında klarinetin yer aldığı performanslar arasındaki çeşitliliği açıklayabilmektedir. Festival programlarında klarinetin yer aldığı performansların, performans türü incelendiğinde ise 5 farklı kategoriye ulaşılmıştır. Klarinet en fazla (f:13) Oda Müziği performansları içerisinde yer almıştır. Oda müziği literatürünün zenginliği, çeşitliliği ve ulaşılabilirliği (Kay, 1989, s. 1) bu sonucu desteklemektedir. Klarinetin yer aldığı performansların diğer türleri ise (f:9) topluluk üyesi, (f:3) topluluk eşliğinde solist, (f:1) Resital ve (f:1) senfonik orkestra eşliğinde solist olarak belirlenmiştir.

Araştırmada son olarak, incelenen yıllarda performans sergileyen klarinet sanatçıların yerli (f:17) ve yabancı (f:17) olmak üzere iki kategoride açıklanabildiği görülmüştür. Karma grup performansına rastlanmamıştır ancak festivallerde yerli ve yabancı sanatçıların sayısal anlamda eşit bir şekilde performans sergilediği görülmüştür. Bu anlamda festivallerin uluslararası olma durumunu belirlenen yıllar içerisinde yerli ve yabancı klarinet sanatçısı dağılımını dengeleyerek sürdürdükleri belirlenmiştir.

KAYNAKÇA

1. Aldskogius, H. (1993). Festivals and Meets: The Place of Music in 'Summer Sweden. *Geografiska Annaler. Series B, Human Geography*, 75(2), 55-72 . doi:10.2307/490700

2. Alvarez, M. & Yarcın, Ş. (2010). Istanbul as a world city: a cultural perspective. *International Journal of Culture, Tourism and Hospitality Research*, 4(3), 266-276. doi:10.1108/17506181011067646
3. Botelho-Nevers, E. & Gautret, P. (2013). Outbreaks associated to large open air festivals, including music festivals, 1980 to 2012. *Euro Surveill*, 18(11). doi:10.2807/ese.18.11.20426-en
4. Chin, C. (2014). *Tracing neoclassical influences in selected solo and chamber music for the clarinet*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi], University of Maryland.
5. Çağrı, S. (2006). *Avrupa'da ve Türkiye'de klarnetin tarihsel gelişimi, Türk müziği icrasında klarnet çeşitlerinin ses sahaları ve parmak pozisyonları bakımından uygunluğunun incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Haliç Üniversitesi.
6. Es Yılmaz, B. (2015). *Bireylerin kültürel etkinliklere katılım motivasyonları: Mersin Uluslararası Müzik Festivali 2013 katılımcıları üzerinde bir araştırma*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Mersin Üniversitesi.
7. Falassi, A. (1987). Festival: Definition and morphology. *Time out of Time: Essays on the Festival*.
8. Frey, B. S. (1994). The Economics of Music Festivals. *Journal of Cultural Economics*(18), 29-39. <https://link.springer.com/article/10.1007/BF01207151> adresinden alındı
9. Garcia, L.-M. (2014, temmuz 15). A pre-history of the electronic music festival. <https://ra.co/features/2104> adresinden alındı
10. Gibson, C. & Connell, J. (2003). Bongo fury: Tourism, music and cultural economy at Byron Bay, Australia. *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, 94(2).
11. İKSV. (t.y.). Haziran 7, 2022 tarihinde <https://muzik.iksv.org/>: <https://muzik.iksv.org/tr/festival-hakkinda/tarihce> adresinden alındı
12. Işıklı, H. (2021). *Awareness of the Place : an ethnographic research into Izmir as a place of urban memory in the context of the International Izmir Festival*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi].Universiteit Gent.
13. Karasar, N. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. İstanbul: Nobel Yayıncılık.
14. Kay, R. (1989). *Chamber music repertoire studies for clarinet* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. University of Miami .
15. Keskin, H. (2017). Çağdaş Türk klarnet edebiyatının durumu: sanatçılar, eğitimciler ve besteciler yönünden değerlendirilmesi. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 6(30), 823-846. doi:10.7816/idil-06-30-14
16. Kınıklı, N. E. (2022). *20. yüzyılda yeni tını arayışları ile başlayan çalın tekniklerinin 21. yüzyılda klarinetteki gelişimi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Anadolu Üniversitesi.
17. Mersin Uluslararası Müzik Festivali. (t.y.). Haziran 7, 2022 tarihinde <https://www.merfest.org.tr/kurulus-amaci/> adresinden alındı
18. Pavilyon, M. & Zbrovskaya, Y. (2010). *Revenue determinants of music festivals*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Jönköping University.
19. Rudolph, K. F. (2016). *The importance of music festivals: An unanticipated and underappreciated path to identity formation*. Georgia Southern University. <https://digitalcommons.georgiasouthern.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1209&context=honors-theses> adresinden alındı
20. Sabancı Vakfı. (t.y.). Haziran 7, 2022 tarihinde <https://www.sabancivakfi.org/>: <https://www.sabancivakfi.org/tr/kultur-sanat/uluslararasi-ankara-muzik-festivali> adresinden alındı
21. Sadler, A. W. (1969). The form and meaning of the festival. *Asian Folklore Studies*, 28(1), 1-16. <https://www.jstor.org/stable/1177777> adresinden alındı
22. Şenürkmez, K. Y. (2006). *Tarihsel, toplumsal, ekonomik ve yasal perspektifte klasik müzikte kurumsallaşma ve Türkiye örneği*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi.
23. Tepeli, H. ve Yüksel, G. (2020). Ankara'da Özenen Müzik Eğitimi Veren Kurumlara Yönelik Çok Yönlü Bir İnceleme. H. Şahin (Dü.) içinde, *Eğitim Bilimleri Teori, Güncel Araştırmalar ve Yeni Eğilimler* (s. 59-77). Iype.
24. Ünal, S. L. (2012). *Sevda-Cenap And Müzik Vakfı'nın Düzenlediği "Uluslararası Ankara Müzik Festivali"nde Çağdaş Türk Bestecilerinin ve Yorumcularının Yeri (1985-2011)*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
25. Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (12 b.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.